

Vedlegg 7

Faglig oppdragsbeskrivelse

1 OM LEVERANSENE

1.1 Generelt om leveransen

Rammeavtalen omfatter byggentreprenørtjenester som nevnt i hovedkapitlene fra NS 3420. Begrensninger settes av de opplistende fagarbeidere og maskiner i prisskjema. Ingen av fagarbeidertypene som er nevnt i prisskjema er underleverandører i påslagsberettiget forstand.

1.2 Krav til leveransen

Typiske oppgaver som erfaringsmessig vil utgjøre brorparten av avropene er vedlikehold og rehabilitering av eksisterende bygningsmasse:

- Taktekking, fasader, utbytting vindu / dører.
- Innvendige overflater og bygningskonstruksjoner
- Mindre ombygginger av eksisterende bygninger
- Riving og demontering
- Asbestsanering
- Stillas / lift innleie ifbm. fasade tiltak mm.
- Stålarbeider og nærliggende fag
- Hulltaking/kjerneboring
- Betongarbeider/murarbeider
- Branntetting og isolering
- Takarbeider inkl. på skiftetak
- Maling innvendig og utvendig
- Råteutbedring og annen sanering
- Restaurering av dører og vinduer
- Tjenesten vil også omfatte annet arbeid som naturlig faller inn under fagområdet.

1.3 Produkter med krav til miljømerking, og oversikt over relevante miljømerker

Det skal brukes svanemerkede produkter, eller andre miljømerkede produkter så lenge slike er tilgjengelige på alle nevnte bygningsdeler. Se «Del II - Vedlegg 5 -Produkter med krav til miljømerking, og oversikt over relevante miljømerker».

1.4 Informasjon om avropene

Leverandør må i perioder påregne å håndtere mange avrop samtidig. Det må også forventes at større militære øvelser vil kunne kreve at leverandøren må håndtere større avrop med relativ kort frist på utførelsestid.

1.5 Kvalitet og forhold til regelverk

Tjenesteyter skal utføre oppdraget i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter, reguleringer, enkeltvedtak med mer, herunder plan- og bygningsloven med tilhørende regelverk. Alle tjenester og installasjoner skal videre tilfredsstille krav satt i Norsk Standard eller tilsvarende europeisk standard for respektive tjeneste eller produkt når slike finnes.

Følgende standarder med Forsvarsbygg sine generelle kontraktsvilkår gjelder:

- Avropsdokument vedlegg 4: NS 8406

- Avropsdokument vedlegg 6: Andre tjenester

NS 3420 Beskrivelsestekster for Bygg og anlegg

Materiell skal være merket iht. Norsk Standard. Alle varer som har krav til CE-merking skal være merket iht. dette.

1.6 Krav om faglærte

1.6.1 Plikt til bruk av faglærte

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene samlet utføres av personer med fagbrev, svennebrev eller godkjent utenlandsk fag- eller yrkesopplæring etter opplæringslova § 23-3.

Kravet til 50% beregnes av summen av alle avrop som er gjort på en rammeavtale i løpet av et kalenderår. Entreprenøren skal dokumentere at kravet er oppfylt i årsrapport, Vedlegg 2.1 Rammeavtalens spesielle bestemmelser, punkt 13 Rapportering.

Med bygg- og anleggsgagnene menes de fag som omfattes av utdanningsprogrammene for bygg- og anleggsteknikk, elektro- og datateknologi, teknologi- og industrifag samt anleggsgartnerfaget. Kravet kan også oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 23-2, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land. I enkeltpersonforetak uten ansatte gjelder ovenstående krav for eier. Det skal være minst én fagarbeider i alle bygg- og anleggsgagn.

Kravet kan oppfylles av entreprenøren eller en eller flere av hans underentreprenører.

Sanksjoner følger av «Del II - vedlegg 1 – Endringer».

1.7 Plikt til bruk av lærling

Det er et krav at entreprenøren er tilknyttet en lærlingordning og at lærlinger skal delta i utførelsen av kontraktarbeidet. Kravet kan oppfylles sammen av entreprenøren og/eller en eller flere av hans underentreprenører.

Arbeidstimene utført av en eller flere lærlinger (jf. opplæringslova § 7-1 fjerde ledd) skal utgjøre minimum 10 % av arbeidede timer i utførende fag på prosjektet regnet frem til overtakelse. Med utførende fag menes de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, elektrofag, samt anleggsgartnerfaget. Som lærling regnes også lære kandidat, praksisbrevkandidat (jf. opplæringslova § 7-1 fjerde ledd) og kandidat til fagbrev på jobb.

Kravet kan også oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 7-1 fjerde ledd, i annet EU/EØS-land.

Utenlandske entreprenører kan oppfylle lærlingekravet ved å benytte lærlinger som er tilknyttet offentlig godkjent lærlingordning i Norge eller tilsvarende ordning i opprinnelseslandet. Dersom opprinnelseslandet ikke har en lærlingordning, kan kravet oppfylles ved å benytte praksiselev fra en opplæringsordning i opprinnelseslandet.

Kravet til 10 % beregnes av summen av alle avrop som er gjort på en rammeavtale i løpet av et kalenderår. Entreprenøren skal dokumentere at kravet er oppfylt i årsrapport, se Vedlegg 2.1 Rammeavtalens spesielle bestemmelser, punkt 13 Rapportering. I avrop som er uegnet for bruk av lærlinger kan kravet bortfalle etter skriftlig godkjenning av byggherren før kontraktarbeidet påbegynnes.

Prosentkravene overfor kan fravikes dersom arbeidene ikke er egnet for bruk av lærlinger ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet, eller i de tilfeller som fremgår av forskrift om plikt til bruk av lærling i offentlige kontrakter av 17.12.2016 § 9. En beslutning om dette tas i samarbeid mellom entreprenøren og byggherren, men ved uenighet har byggherren ensidig rett til å avgjøre dette. Kravet gjelder heller ikke dersom entreprenøren kan dokumentere at det i rimelig omfang er annonsert etter

læringer, og at en fylkeskommune eller annen relevant institusjon etter en konkret henvendelse fra entreprenøren, ikke har sett seg i stand til å formidle læringer.

Sanksjoner følger av «Del II - vedlegg 1 – Endringer».

1.8 Krav om bruk av fast ansatte

Som hovedregel skal kontraktsarbeidet utføres av fast ansatte hos entreprenøren eller eventuelle underentreprenører. Stillingsprosenten skal være reell, og minimum 80%. Byggherren kan gjøre unntak fra kravet, for eksempel der midlertidig ansatte erstatter fast ansatte som er fraværende i forbindelse med foreldrepermisjon, sykdom eller lignende.

Kravet beregnes av summen av alle avrop som er gjort på en rammeavtale i løpet av et kalenderår. Entreprenøren skal dokumentere at kravet er oppfylt i årsrapport, se Vedlegg 2 Rammeavtalens spesielle bestemmelser, punkt 14 - Rapportering.

Ved brudd på ovennevnte plikter kan byggherren kreve at forholdet rettes innen rimelig tid. Dersom entreprenøren ikke retter forholdet, kan byggherren stanse arbeidene. Alvorlige eller gjentatte tilfeller kan anses som vesentlig mislighold, og kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving av kontrakten.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne rammeavtalen skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Sanksjoner følger av «Del II - vedlegg 1 – Endringer».

1.9 Innleie av arbeidskraft

Innleie av arbeidskraft er kun lovlig i den utstrekning som fremgår av arbeidsmiljøloven av 17. juni 2005 nr. 62, herunder kravet om likebehandling i § 14-12a. Innleide arbeidstakere skal være ansatt med reell stillingsprosent minimum 80 i utleievirksomheten. Entreprenøren skal dokumentere at kravet er oppfylt i årsrapport, se Vedlegg 2.1 Rammeavtalens spesielle bestemmelser, punkt 13 Rapportering.

Der byggherren påpeker brudd på bestemmelsene om innleie hos entreprenøren eller underentreprenøren skal entreprenøren sørge for å rette forholdet innen rimelig tid.

Dersom entreprenøren ikke retter forholdet kan byggherren stanse arbeidene. Alvorlige eller gjentatte tilfeller kan anses som vesentlig mislighold, og kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving av rammeavtalen.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne rammeavtalen skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Sanksjoner følger av «Del II - vedlegg 1 – Endringer».

1.10 Organisering

Rammeavtaleleverandøren må påregne utførelse av oppdrag på bygg og anlegg hvor det er flere andre leverandører (sideentreprenører) tilstede samtidig. Organisering vil da skje ved at Forsvarsbygg:

- Håndterer alle leverandører som egne kontrakter (delte entrepriser)
- Tiltransportere en eller flere av sideentreprenørene til rammeavtaleleverandøren, slik at sideentreprenør(e) blir rammeavtaleleverandørens underentreprenør(er)
- Rammeavtaleleverandøren får ansvaret for byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll over en eller flere av sideentreprenørene
- Rammeavtaleleverandøren blir tiltransportert til en av sideentreprenørene, slik at rammeavtaleleverandøren blir dennes underleverandør

Alle bestemmelser og forpliktelser som leverandøren påtar seg iht. denne avtalen vil også gjelde for leverandørens underleverandører, tiltransporterte kontrakter vil være basert på anvendbar Norsk Standard.

2 Rigg og drift

2.1 Riggutstyr

Med mindre annet klart fremgår av avropet, eller det avtales før oppstart av avrop må leverandøren selv sørge for nødvendig rigg- og driftsområde, og leverandøren har normalt ikke anledning til å benytte noen av byggherrens fasiliteter.

Kostnader skal opplyses om i prisestimat/tilbud, og dokumenteres ved fakturabilag. Oppdragsgiver dekker kostnader uten påslag.

2.1.1 Areal og plassering

Ved behov for riggutstyr, kontainer, brakker ol. som krever areal hos byggherre så må omfang og plassering avklares med byggherre før igangsettelse av det enkelte avropet.

2.2 Spiserom

Det kan ikke garanteres oppholdsrom for spisepauser til arbeidere. Slik at kostnader til f.eks. «kafépenges» iht. Fellesoverenskomsten for byggfag 2024-2026 § 2-6 skal være dekket av påslagsprosent på timer, se pkt. 9.3.

2.3 Oppvarming

Fornybare energikilder skal benyttes for anleggs- og brakkerigg. Mineralolje og fossil gass kan ikke benyttes til oppvarming. Elektrisitetsforbruk til anleggs- og brakkerigg skal så langt det er praktisk mulig bli dekket av eksisterende nett.

2.3.1 Bruk av biodrivstoff på byggeplass

Biodrivstoff byggvarme og byggtørk skal komme fra en sertifisert bærekraftig kilde i henhold til produktforskriften kapittel 3 §3-5 til § 3-9, tilfredsstillende EN 15940

2.4 Eiendomsrett og ansvar

I forbindelse med rivningsarbeider skal entreprenøren ha eiendomsrett til revne materialer med mindre noe annet framgår av det spesifikke avropet. Dersom avfall skal sendes til deponi se vedlegg 2 pkt. 7.4.2 og 9.6.1

Med mindre noen annet uttrykkelig er bestemt ved avrop, har oppdragsgiver ansvaret for tegning og beskrivelser/prosjektering av arbeidene i forbindelse med denne rammeavtalen.

3 SAMHANDLING OG FLYT I PROSJEKTET

Forsvarsbygg benytter filosofi, metodikk og verktøy fra Lean Construction, Virtual Design and Construction (VDC) og Systematisk ferdigstilling, referert til som «Flyt i prosjektene». Formålet er at prosjektene skal bidra til økt forsvarsevne gjennom bedre leveranser, høy kvalitet og effektiv gjennomføring.

3.1 Sentrale elementer i Flyt i prosjektene

Leverandøren skal implementere Flyt i relevante avrop i tråd med prinsippene som er skissert i dette kapittelet. Hvis det er uklart om prinsippene er aktuelle, avklares det med oppdragsgiver før oppstart. De viktigste elementene i dette er:

- Omforente fremdriftsplaner ved hjelp av involverende planlegging og Lean Construction (jf. pkt. 00)
- Møter i prosjektet (jf. pkt. 0)
- Systematisk ferdigstilling (jf. pkt. 0)
- Digital samhandling og BIM (jf. pkt. 0)
- Samhandling med kontraktspart (jf. pkt. 3.2)
- Prosess frem mot oppstart utførelse (jf. pkt. 3.3)
- Flyt på byggeplassen (jf. pkt. 3.4)

3.1.1 Omforente fremdriftsplaner ved hjelp av involverende planlegging og Lean Construction

Leverandøren skal utarbeide fremdriftsplaner ved å benytte metodikken *involverende planlegging* og involvere deltakere i prosjektet, slik at de har større grad av eierskap til fremdriftsplaner for prosjektering og byggefase. Deltakerne skal bli enige om leveranser, rekkefølge på aktiviteter i gjennomføringen, ansvarsfordeling og avhengigheter mellom ulike aktiviteter.

3.1.2 Møter i prosjektet

For å oppnå effektive møter bør møter gjennomføres i henhold til en agenda som sendes ut før møtet, og som beskriver hva deltakerne skal forberede og hva som skal besluttes. Begge parter plikter å stille med deltakere som har den rette kompetansen og myndigheten til å løse problemstillingene som er satt på agendaen. Prinsippene samsvarer med møtemetodikken ICE (Integrated Concurrent Engineering) i VDC (Virtual Design and Construction).

3.1.3 Systematisk ferdigstilling

Når det gjelder krav til systematisk ferdigstilling gjelder standarden «NS6450:2016 – Idriftsetting og prøvedrift av tekniske bygginstallasjoner».

3.1.4 Digital samhandling og BIM

Prosjektet skal modelleres i tråd med Forsvarsbygg sin BIM-manual. Det kan alternativt avtales at en prosjektilpasset BIM-manual skal legges til grunn. Modellen skal benyttes av alle prosjektets deltakere og utgjør en del av grunnlaget for å ta beslutninger underveis.

Der hvor det eksisterer en BIM –modell og denne kan tilgjengeliggjøres skal denne benyttes i møter og til å ta beslutninger underveis.

3.2 Samhandling med kontraktspart

Kontraktsgjennomføringen skal innledes med en oppstartsamling, som skal gi alle involverte parter en felles plattform og etablere et felles grunnlag for det videre arbeidet i gjennomføringen av kontrakten. Forsvarsbygg innkaller og organiserer denne om ikke annet er avtalt. Oppstartsamlingens varighet avhenger av kontraktens omfang og kompleksitet, og agendaen fastsettes av partene i felleskap.

- Forventningsavklaringer, kort gjennomgang av prosjektet.
- Kunnskapsoverføring fra byggherre til leverandør, f.eks. fra byggherre og rådgiverne som har laget kontraktsgrunnlaget
- Gjennomgang av leverandørenes og prosjektets system for SHA, HMS, miljø, systematisk ferdigstilling og sikkerhet.
- Gjennomgang av overordnet fremdriftsplan og legge plan for videre fremdriftsplanlegging
- Prosjektspesifikke rutiner

Etter oppstartsamlingen skal det utarbeides omforent, detaljert fremdriftsplan. Planen anbefales utarbeidet basert på Lean-metodikk (som f.eks. involverende planlegging og bakoverplanlegging jf. 0).

3.3 Fremdriftsplanlegging mot oppstart utførelse

Det må legges en plan for møter, leveranser og nødvendige avklaringer frem mot oppstart av et gitt område eller fase. Inndeling i faser og områder defineres i fremdriftsplanleggingen.

Hensikten er å avklare forhold knyttet til produksjon, gjennomføre nødvendig kvalitetssikring og sikre at alle er godt forberedt til oppstart.

Før oppstart av byggearbeider i konkrete områder eller faser, skal leverandøren kalle inn til såkalte utkikksmøter. I utkikksmøtet er formålet å kontrollere at forutsetningene for å utføre oppgavene er tilstede, herunder at det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon (tegninger, skjema etc.), materialer og bemanning for utførelsesfasen.

3.4 Flyt på byggeplassen

Tavlemøte på byggeplass

Det gjennomføres korte statusmøter på byggeplass (tavlemøter). Dette kan også inngå i morgenmøter. I perioder med stor aktivitet og flere aktører er det naturlig å ha dette daglig, i perioder med lavere aktivitet kan det være tilstrekkelig med 2-3 ganger i uken.

I disse møtene skal leverandøren rapportere på status, eksempelvis fremdrift, kvalitet, bemanning, SHA, ryddighet og sikkerhet for ett gitt område etter trafikklysprinsippet:

- Grønt: Arbeidet er iht. plan. Ingen nødvendige aksjoner.
- Gult: Usikkert eller uavklart. Tiltaksplan fremlegges.
- Rødt: Kritisk. Arbeidet kan ikke fullføres som planlagt, selv ved iverksetting av tiltak. Løftes til prosjektledelsen for å finne løsning.

4 ØVRIGE KVALITETS- OG GJENNOMFØRINGSKRAV

Følgende maler og kravdokumenter kan lastes ned fra Forsvarsbyggs fildelingsplattform, se

<http://joint.prosjekthotell.com/eroom/>

Påloggingsnavn: raadgivende@forsvarsbygg.no

Passord: Ingeniør1

Se også øvrige kvalitets- og gjennomføringskrav som gjøres gjeldene.

Bilag B	Ytre_miljø_NS8401_NS8405_NS8407
Bilag B1	SHA NS 8405-8407
Bilag B2	Ytre miljø NS 8405-8407
Del III C2	Plan for systematisk ferdigstillelse NS8405-NS8407
Del III C3	BIM manual NS 8405 +NS 8407
Del III C4	Gjennomføringsplan for BIM og digital samhandling NS8405-NS8407
Bilag E2	Prosjekteringskrav for bygg og anlegg i Forsvarsbygg
Vedlegg til E2	Krav til utføring av branntegninger, rømningsplaner og orienteringsplaner
Vedlegg F	Månedsrappport fra entreprenør

Se også «Ytelsesbeskrivelser og kravspesifikasjoner»: <https://www.forsvarsbygg.no/for-leverandorer/konkurranse-maldokumenter>

5 DELTAKELSE I ØVELSES- ELLER BEREDSKAP SARBEID

5.1 Rammeavtaleleverandørens rolle i totalforsvarssammenheng

En rekke stortingsmeldinger og analyser peker på Norges behov for å styrke beredskap og totalforsvarsevne. Leverandørene kan lese mer om dette i følgende dokumenter:

- [Totalberedskapsmeldingen](#)
- [Langtidsplan for forsvarssektoren 2025-2037](#)
- [Riksrevisjonsrapport Totalforsvaret i sikkerhetspolitisk krise og krig](#)

Som en etat i forsvarssektoren har Forsvarsbygg et ansvar for å planlegge og tilrettelegge for økt beredskap og forvarsevne.

Denne rammeavtalen er beregnet for oppdrag i fredstid og inneholder ingen beredskapsklausuler for krise og krig-situasjoner. Imidlertid er det viktig at vi også i fredstid øver og trener med totalforsvaret, altså samfunnsaktørene for øvrig. Forsvarsbyggs leverandører er viktige aktører i totalforsvaret.

5.2 Øvelses- eller beredskapsarbeid

Leverandøren kan for de enkelte avrop bli pålagt å delta i øvelses- eller beredskapsarbeid. Det vil fremgå av avropsbeskrivelsen om leverandøren kun plikter i stille med sine ansatte, eller om han også skal stille med utstyr og materiell for øvelses- eller beredskapsarbeidet.

Leverandøren må være forberedt på at det kan komme avrop som medfører arbeid utenfor ordinær arbeidstid. Forsvarsbygg ønsker å unngå dette, og i den grad det blir aktuelt så skal leverandøren få beskjed så raskt som mulig. Leverandøren må på forespørsel kunne fremlegge en plan for å benytte tilgjengelig personell utover ordinære arbeidstidsbestemmelser iht. arbeidsmiljølovens rammer.

Øvelses- eller beredskapsarbeid honoreres etter rammeavtalens avtalte satser for ordinær tid og overtid.

Plikten til å delta i slikt arbeid omfatter også leverandørens faste underleverandører, og må derfor inntas i kontraktene med disse.

5.3 Utarbeidelse av beredskapsplaner

Leverandøren kan for de enkelte avrop bli pålagt å utarbeide følgende beredskapsplaner:

- a) Plan for hvordan leverandørens personell kan disponeres i en gitt periode under gitte forutsetninger
- b) Plan for hvordan leverandørens utstyr og materiell kan disponeres i en gitt periode under gitte forutsetninger
- c) Plan for hvordan leverandøren kan sikre tilgang på masser, betong, asfalt og annet materiell som kan være nødvendig for å sikre opprettholdelse av Forsvarets operative evne.

Planene skal omfatte leveranser fra leverandøren selv, og hans underleverandører.

Arbeid med utarbeidelse av slike beredskapsplaner vil honoreres etter medgått tid for prosjektlederressurs.